

JULIAN BARNES

Çağdaş İngiliz edebiyatının önde gelen adlarından olan Julian Barnes, 1946'da Leicester'da doğdu. Oxford Üniversitesi, Magdalen College'da okudu. *The Oxford English Dictionary*'de sözlükbilimci; daha sonraları ise *The New Statesman* ve *The Sunday Times*'ta gazeteci olarak çalıştı. Kitap eleştirileri ve takma adla polisiye romanlar kaleme aldı. 1982'den 1986'ya değin *The Observer*'da televizyon eleştirmenliği yaptı. İlk romanı *Metroland* [1980; Metroland, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yay., 2005] 1981'de Somerset Maugham Ödülü'nü kazandı ve bunu 1982'de yayımlanan *Before She Met Me* [1986; Benimle Tanışmadan Önce çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2000] adlı romanı izledi. Asıl üne kavuşmasını sağlayan yapıtı ise, 1984'te yayımlanan romanı *Flaubert's Parrot* [Flaubert'in Papağanı, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2001] oldu; bu yapıtıyla Geoffrey Faber Memorial Ödülü'nü kazandı ve ayrıca Fransa'da Medicus Ödülü'nü kazanan ilk İngiliz olarak daha büyük okur kitlelerine ulaştı. 1986'da *Staring at the Sun* [Gündoğumuna Yolculuk, çev.: Didem Atay, Ayrıntı Yayınları, 2006] ve 1989'da ise, edebiyat alanındaki yenilikçiliğinin ve geniş hayal gücünün somut bir kanıtı olan ve birçok eleştirmence çarpıcı ve çizgidışı bir yapıt olarak değerlendirilen *A History Of The World In 10¹²* [10¹² Bölümde Dünya Tarihi, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 1999] yayımlandı. Bunları 1992'de yayımlanan *Talking It Over* [Seni Sevmiyorum, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2000] ve 1993 tarihli, politik hiciv romanı *The Porcupine* [Oklukirpi] izledi. 1995'te, *The New Yorker* dergisi için yazdığı ve İngiliz kültür ve siyaset yaşamı üzerine kaleme aldığı makalelerden oluşan *Letters from London* gün ışığına çıktı. 1996 yılının Ocak ayında, 50. yaş gününün arifesinde, içinde daha önce çeşitli dergilerde yayımlanmış hikâyelerinin de bulunduğu ilk hikâye kitabı *Manş Ötesi* [Çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 1999] okurla buluştu. Ve 1998 Eylül'ünde, *England, England* [İngiltere İngiltere'ye Karşı, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2003] kitapçı raflarında boy gösterdi. *Seni Sevmiyorum*'un devamı olarak da okunabilecek olan romanı *Love, etc.* (Aşk, Vesaire, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2002) Temmuz 2000'de, denemelerinin toplandığı *Something to Declare* [Bir Çift Söz, çev.: Serdar Rifat Kırkoğlu, Ayrıntı Yayınları, 2004] 2001'de, son romanı *Arthur & George* ise 2005'te yayımlandı. Julian Barnes, ilk bakışta biraz farklı gibi gözükse ama daha dikkatle incelenince tümü de ortak bir yazarlık özelliğinin harcıyla karılmış yapıtlar vermiş olan bir yazardır. Onun yazarlık üslubu, hemen hemen bütün yapıtlarında, fazlasıyla kendine özgü bir kimlikle, hem matrak hem de trajik ve insani olana alabildiğine açık ve salt "negatif" olanla yetinmeyen çok yönlü bir "ironi" unsuruyla belirginleşir. Böylelikle; burjuva-bohem yaşam değerlerindeki karşıtlığın irdelendiği bir gençlik ve "oluşum" romanı olan *Metroland*'den, onun daha çok mercekli ve fanteziye daha yakın bir izdüşümü sayılabilecek *Seni Sevmiyorum* adlı değişik aşk romanına; politik bir hiciv novellası olan *Oklukirpi*'den, saplantılı bir kıskançlık öyküsünün anlatıldığı *Benimle Tanışmadan Önce* adlı romana; dinsel efsanelerdeki ikirciklik, Tarih'in ve Aşk'ın insan yaşamındaki yeri, Sanat'ın anlamı ve önemi ve bunlarla iç içe ve koşut olarak öykülenen deniz kazaları, terörizm ve nükleer felaket gibi güncel dünya sorunlarının işlendiği alegorik bir roman olan *10¹² Bölümde Dünya Tarihi*'nden, yaşam-sanat etkileşimi ve otantik yaşam sorunsalının işlendiği deneme romanı *Flaubert'in Papağanı*'na kadar Barnes'ın bütün yapıtları bu çok yönlü ironi faktörünün izlerini taşırlar. Yapıtları yirmi beşin üzerinde dünya diline çevrilmiş olan Julian Barnes, ayrıca, E.M. Forster Ödülü (1986), Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi Ödülü (1988), Hamburg FVS Vakfı Shakespeare Ödülü gibi birçok ödüle de sahiptir. Ayrıntı Yayınları, Julian Barnes'ın tüm yapıtlarını yayın programına almıştır.

Ayrıntı: 526
Edebiyat Dizisi: 154

Arthur & George
Julian Barnes

İngilizce'den Çeviren
Serdar Rifat Kırkoğlu

Yayıma Hazırlayan
Can Kurultay

Arthur & George

Jonathan Cape/2005
basımından çevrilmiştir.

© Julian Barnes, 2005

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Düzeltili
Mehmet Celep

Baskı ve Cilt

Mart Matbaacılık Sanatları (0 212) 321 23 00 (Pbx)
Mart Plaza Merkez Mah. Ceylan Sk. No: 24 80360 Nurtepe/Kâğıthane-İstanbul

Birinci Basım Ocak 2009

Baskı Adedi 2000

ISBN 978-975-539-476-3

SERTİFİKA No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI

Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Eminönü - İstanbul

Tel.: (0212) 512 15 00 - 01 - 05 Fax: (0212) 512 15 11

www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Julian Barnes
Arthur & George

E D E B İ Y A T D İ Z İ S İ

GÜLÜNESİ AŞKLAR/*Milan Kundera* ✦ KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ/*Peter Handke* ✦ YÜZBAŞI VE KADINLAR TABURU/*Mario Vargas Llosa* ✦ BİZ/Yevgeni Zamyatin ✦ KESİK BİR BAŞ/*Iris Murdoch* ✦ YENİ TANRILAR/*Alberto Vasquez-Figueroa* ✦ İNFAZA ÇAĞRI/*Vladimir Nabokov* ✦ EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BU NU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?/*Woody Allen* ✦ ÇALI HOROZU/*Michel Tournier* ✦ BANYO/*Jean-Philippe Toussaint* ✦ BALKON/*Jean Genet* ✦ GÜNEŞ İMPARATORLUĞU/*J.G. Ballard* ✦ BEYAZ ZENCİLER/*Ingvar Ambjörn- sen* ✦ SİYAH MADONNA/*Doris Lessing* ✦ KAPANDA ÜÇ KAPLAN/*G. Cabrera Infante* ✦ ZAMANIN KIYISINDA- KI KADIN/*Marge Piercy* ✦ ANARŞİNİN KISA YAZI/*Hans Magnus Enzensberger* ✦ FOTOĞRAF MAKİNESİ/*Jean- Philippe Toussaint* ✦ GÜLÜN GÜNLÜĞÜ/*Ursula K. LeGuin* ✦ HOTEL DU LAC/*Anita Brookner* ✦ AZİZLER ve ÂLİMLER/*Terry Eagleton* ✦ VEDA YEMEĞİ/*Michel Tournier* ✦ ORLANDO/*Virginia Woolf* ✦ UTANÇ BİTTİ/*Anja Meulenbelt* ✦ YAKIN GELECEĞİN MITOSLARI/*J. G. Ballard* ✦ KARANLIĞIN SOL ELİ/*Ursula K. LeGuin* ✦ AĞ/*Iris Murdoch* ✦ WATT/*Samuel Beckett* ✦ EKOTOPYA/*Ernest Callenbach* ✦ GECEYİ ANLAT BANA/*Djuna Barnes* ✦ İNSAN POSTUNA BİRÜRÜNMÜŞ KOPEK/*Ingvar Ambjörn- sen* ✦ CUMA/*Michel Tournier* ✦ AFRODİT'İN BAŞKALDIRISI/*Lawrence Durrell* ✦ GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meulenbelt* ✦ MURPHY/*Samuel Beckett* ✦ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ✦ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pir- sig* ✦ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ✦ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ✦ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ✦ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ✦ MYRA/*Gore Vidal* ✦ DALGALAR/*Virginia Woolf* ✦ AT- LANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ✦ HAYRANLIK/*Anja Meulenbelt* ✦ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ✦ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ✦ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ✦ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ✦ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ✦ KAYIP ZAMAN/*Anja Meulenbelt* ✦ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ✦ BAŞ- TAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Soren Kierkegaard* ✦ KONFİDENZ/*Ariel Dorfman* ✦ ALTIN DAMLA/*Michel Tour- nier* ✦ BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P./*Brian O'Doherty* ✦ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ✦ KI- ZILAĞAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ✦ ÂLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ✦ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ✦ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ✦ 62-MAKET SETİ/*Julio Cortázar* ✦ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ✦ ÜÇLEME- Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırılmayan/*Samuel Beckett* ✦ DUR BİR MOLLA VER/*Tom Robbins* ✦ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ✦ KÜÇÜK DEĞİŞİMLER/*Marge Piercy* ✦ LILA/*Robert M. Pirsig* ✦ ERGİNLİK YAŞI/*Mich- el Leiris* ✦ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ✦ ESİRGİYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ✦ YALANCI JA- KOB/*Jurek Becker* ✦ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ✦ PORNOGRAFI/*Witold Gombrowicz* ✦ MERCIER İLE CAMI- ER/*Samuel Beckett* ✦ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Márta Tikkanen* ✦ BENDENİZ ve MARCO PO- LO/*Paul Griffiths* ✦ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ✦ RÜYA SAKINLERİ/*Iris Murdoch* ✦ HIÇ İÇİN ME- TİNLER ve Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ✦ DUYGU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ✦ BETTY BLUE/*Philippe Djan* ✦ AĞAÇKAKAN/*Tom Robbins* ✦ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ✦ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ✦ PORT- NOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ✦ 10¹² BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ✦ SUNİ TENEFFÜS/*Ricardo Piglia* ✦ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ✦ ADA/*Aldous Huxley* ✦ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ✦ MÖSYÖ/*Jean- Philippe Toussaint* ✦ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ✦ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ✦ YARA- TIK/*John Fowles* ✦ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ✦ ZENCİLER/*Jean Genet* ✦ TÜNEL/*Ernesto Sábato* ✦ KARA PRENS/*Iris Murdoch* ✦ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ✦ TANRI'NIN AĞZINDAN EVRENİN HİKAYESİ/*Franco Ferrucci* ✦ HAYATIN VE AŞKIN YAŞALARI/*Connie Palmen* ✦ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sabato* ✦ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ✦ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ✦ DI- ŞI ADAM/*Joanna Russ* ✦ FLAUBERT'İN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ✦ ALDATMA/*Philip Roth* ✦ KOKAİN GECE- LERİ/*J.G. Ballard* ✦ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ✦ MANTISSA/*John Fowles* ✦ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ✦ BENJAMİN: DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Parini* ✦ METEORLAR/*Michel Tournier* ✦ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ✦ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ✦ SIRIUS'TAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ✦ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ✦ GELECEKTEN ANILAR/*William Morris* ✦ BENİMLE TANİŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ✦ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ✦ İYİ İŞ/*David Lodge* ✦ YİTİK RUHLAR IRMAĞI/*Connie Palmen* ✦ TERAPİ/*David Lodge* ✦ ÖLÜRKEN/*Jim Crace* ✦ GÜZELLİK HIRSI- ZLARI/*Pascal Bruckner* ✦ SÜPER KENT/*J.G. Ballard* ✦ SİSKA BACAKLARI/*Tom Robbins* ✦ BETON ADA/*J.G. Ballard* ✦ İLK AŞK, SON TÖRENLER/*Ian McEwan* ✦ GILLES İLE JEANNE/*Michel Tournier* ✦ BİR KOMÜNİSTLE EVLENİM/*Philip Roth* ✦ KIZILDERİLİNİN ŞARKISI/*James Welc* ✦ SİNEMA MÜDAMİM/*Walker Percy* ✦ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sabato* ✦ METROLAND/*Julian Barnes* ✦ BİZİ NEDEN TERK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/*François Vigouroux* ✦ DÜŞÜNCE BALONLARI/*David Lodge* ✦ MİLENYUM İNSANLARI/*J.G. Ballard* ✦ MÜNECCİM KRALLAR/*M. Tournier* ✦ BEYAZDAKI KARA/*Maggie Gee* ✦ KAYBOLUŞ/*G. Perc* ✦ HINÇ AYLARI/*P. Bruckner* ✦ LİMON MASASI/*J. Barnes* ✦ BÜYÜCÜ/*J. Fowles* ✦ GÜNDOĞUMUNA YOLCULUK/*J. Barnes* ✦ OKLUKİRPİ/*J. Barnes* ✦ FISKADORO/*D. Johnson* ✦ HAYALETLERİN GÖÇÜ/*P. Melville* ✦ ÖLEN HAYVAN/*P. Roth* ✦ SICAK ÜLKELERDEN DÖNEN VAHŞİ SAKATLARI/*Tom Robbins* ✦ PASTORAL AMERİKA/*P. Roth* ✦ ABANOZ KULE/*J. Fowles*

P.K.'ye...

BİRİNCİ BÖLÜM

Başlangıç

Arthur

Bir çocuk görmeyi ister. Hikâye her zaman böyle başlar ve o zaman da böyle başladı. Bir çocuk görmeyi istedi.

Yürüyebiliyor ve kapı tokmağına uzanabiliyordu. Bunu amaçlı denmeyecek bir şekilde, salt çocukluk içgüdüleriyle yapıyordu. İtilecek bir kapı mı vardı; yürüyüp içeriye giriyor, duruyor ve bakıyordu. Ona bakan eden kimse yoktu; kapıyı arkasından dikkatle kapatarak döndü ve yürüyüp gitti.

Orada gördüğü şey, ilk anısı oldu. Ufak bir oğlan çocuğu, bir oda, bir yatak, öğle sonrası ışığını sızdıran kapalı perdeler. Bunu herkesin önünde betimleyerek anlatır olduğunda, aradan altmış yıl geçmişti. So-

nunda kullandığı yalın sözcükleri kim bilir kendi kendine yaptığı kaç farklı iç anlatımla yumuşatmış ve düzgün bir şekle getirmişti? Hiç kuşku yok ki hâlâ o güne kadar açık gözüküyordu. Kapı, oda, ışık, yatak ve yatağın üzerinde duran şey: “beyaz, balmumumsu bir şey.”

Ufak bir oğlan çocuğu ve bir ceset: Böylesi karşılaşmalar yaşadığı zamanın Edinburgh’ünde çok da ender değildi. Yüksek ölüm oranları ve sıkışık yaşam koşulları insanları her şeyi erken öğrenmeye sevk ediyordu. Aile üyeleri Katolik’ti ve ceset de Arthur’un büyükannesi, Katherine Pack’in cesediydi. Belki de kapı kasten yarı aralık bırakılmıştı. Çocuğun beynine ölümün dehşetini kazımak ya da daha iyimser bir hesapla, ona ölümün korkulacak bir şey olmadığını gösterme arzusu söz konusuydu. Büyükannenin ruhu belli ki ardında bedeninin sıyrılan kabuğunu bırakarak cennet katına yükselmişti. Çocuk görmek mi istiyor? O zaman bırakın görsündü.

Perdeleri kapalı bir odada bir karşılaşma. Ufak bir oğlan çocuğu ve bir ceset. Belleğin kazanılmasıyla bir nesne olmaktan çıkmış bir torunla, çocuğun geliştirdiği bu özellikleri yitirerek nesne durumuna geri dönmüş bir büyükanne. Ufak oğlan çocuğu bakakalmıştı ve yarım yüzyıldan çok daha uzun bir süre sonra, yetişkin adam hâlâ bakaduruyordu. Bu bir “nesne”nin tam olarak neyin nesi olduğu –ya da, daha doğru bir ifadeyle, ardında sadece bir “nesne” bırakarak olağanüstü değişiklik meydana geldiğinde tam olarak neler olduğu– Arthur için son derece önemli olacaktı.

George

George’un bir ilk anısı yok ve birisi çıkıp da anılara sahip olmanın normal bir şey olabileceğini söylediği zaman artık çok geç olacak. Bütün öteki anılardan önce gelen bir anısını açık bir şekilde hatırlamıyor; sözgelimi yerden kucağa alındığını, sevilip okşandığını, kendisine güldüğünü ya da cezalandırıldığını. Bir zamanlar ailenin tek çocuğu olduğunun farkındalığına ve şimdi, Horace’ın da var olduğunun bilgisine sahip; ama bir erkek kardeşe birlikte tanıtılmanın rahatsızlığını, cennetten kovulmanın asli duygusunu taşıyor. İster kokular sürünmüş bir anne ister fenol kokan bir ev hizmetçisi olsun, ilk gördüğü birini de, ilk aldığı bir kokuyu da anımsamıyor.

Çekingen, ciddi, başkalarının beklentilerini sezme konusunda kav-

rayışlı bir oğlan çocuğu. Zaman zaman anne ve babasını düş kırıklığına uğrattığını duyumsuyor: Ödevlerine bağlı bir çocuk daha ilk andan itibaren başkalarının kendisinden hoşlandığını anımsayabilir. Ne var ki, onun annesi ve babası kusurlarından dolayı onu hiç kınamıyorlar. Diğer çocuklar bu eksikliği giderebilecekken –anılarını zorla bir annenin sevecen yüzünü ya da bir babanın destek veren kolunu yerleştirebilecekken– George böyle yapmıyor. Bir kere, hayal gücü eksik onda. Hayal gücüne hiç sahip olup olmadığı ya da hayal gücü gelişiminin anne ve babasının bir davranışıyla köreltilip köreltilmediği, henüz keşfedilmemiş bir bilim dalı olan psikoloji için bir soru oluşturuyor. George başkalarının bulgularını izleme konusunda son derece yetenekli –Nuh’un Gemisi hikâyeleri, Davud ile Goliath, Magilerin Yolculuğu– ama kendinde bir şeyler bulgulama yeteneği sınırlı.

Bu konuda kendini suçlu hissetmiyor; çünkü annesi ve babası onda bunu bir kusur olarak görmüyorlar. Köydeki çocuğun “hayal gücünün aşırı geniş” olduğunu söylediklerinde, bunu açık bir şekilde bir yerme ifadesi olarak kullanıyorlar. Merdivenin daha da üst basamaklarında “ipe sapa gelmez hikâyeler anlatanlar” ve “adi yalancılar” var; en kötüsü de “su katılmamış yalancı olan” bir çocuk. Böylelerinden ne olursa olsun sakınmak gerek! George’un kendisi gerçeği söylemeye hiçbir zaman özendirilmiyor: Cesaret aşılanmaya gereksinimi olduğu anlamına gelirdi bu. Olay bundan daha basit: Ondan gerçeği söylemesi bekleniyor; çünkü papazevinde başka bir seçenek yok.

“Ben kendim yolum, gerçeğim ve yaşamım”: Babasının dudaklarından bu sözleri sayısız kez duyacak. Yol, gerçek ve yaşam. Yaşam yolunda gerçeği söyleyerek ilerlersin. George tam olarak Kitab-ı Mukaddes’in söylemek istediği şey olmadığını biliyor bunun ama yaş ilerledikçe sözcükler ona öyle geliyor.

Arthur

Arthur için evle kilise arasında normal bir mesafe vardı; ama her yer birtakım mevcudiyetlerle, hikâyelerle ve talimatlarla doluydu. Haf-tada bir kez, diz çöküp dua etmek için gittiği taş kilisede, Tanrı ve İsa, On İki Havari, On Emir ve de Yedi Ölümcül Günah vardı. Her şey son derece düzenliydi; ilahiler, dualar ve Kitab-ı Mukaddes’in ayetleri gibi her zaman listelenmiş ve numaralanmıştı.

Orada öğrendiğinin gerçek olduğunu anlıyordu; ancak hayal gücü evde kendisine öğretilen farklı, koşut yorumu yeğliyordu. Annesinin hikâyeleri de uzak geçmişteki zamanlar hakkındaydı ve ona aynı zamanda doğruyla yanlış arasındaki ayrımı öğretmek üzere tasarılanmıştı. Annesi mutfak tezgâhının önünde ayakta durur, yulaf çorbasını karıştırır ve çorbayı karıştırırken de saçlarını kulaklarının arkasına tıktırır. Kendisi, annesinin kepeği tencerenin kenarına vuracağı, duraklayacağı ve sonra da arkasına dönüp ona gülümseyen bir çehreyle bakacağı anı beklerdi. Derken annesinin gri gözleri onun üzerinde konaklar, sesi havada yükselir alçala hareketli bir kavis çizer ve Arthur'un hikâyesinin pek katlanmadığı bölümüne ulaşırken neredeyse duruverircesine yavaşlardı; sadece erkek ve kadın kahramanı değil, aynı zamanda dinleyiciyi de mükemmel bir azap ya da sevincin beklediği bölümdü bu.

“Derken şövalye içinde yılanların kaynaştığı kuyunun ağzına getirildi, yılanların kıvrılıp duran gövdeleri önceki kurbanlarının beyazlaşan kemiklerini sararken, yılanlar tıslayıp tükürükler saçıyor...”

“Derken katı kalpli kötü adam, iğrenç bir küfür savurarak, çizmesini sakladığı bir hançeri çekti ve savunmasız şövalyeye doğru...”

“Derken genç kız saçından bir firkete çıkardı ve saçının altın örgüleri kale duvarlarına dokunurcasına ta aşağılara kadar indikçe indi ve neredeyse şövalyenin durduğu yemyeşil çimene kadar uzandı...”

Arthur enerjik, yerinde sessiz sakin oturmayan, inatçı bir çocuktur; ama anneciği yulaf çorbası kepeğini bir kez havaya kaldırdı mı, sanki annesinin hikâyelerinden çıkmış kötü bir adam yemeğinin içine tılsımlı bir otu atıvermiş gibi, suskun bir büyülenme içinde kalakalıyordu. O zaman şövalyelerle sevgilileri küçük mutfağın etrafında oynamaya başlıyor; taraflar birbirlerine meydan okuyor; aranan şeyler mucizevi bir şekilde bulunuyor; zirhler takırıyor, halka örmeli zirhler hışırdıyor ve onur her zaman korunuyordu.

Bu hikâyeler, önceleri pek anlayamadığı bir şekilde, anne ve babasının yataklarının yanında duran ve ailenin soyağacına ilişkin evrakı içeren, eski ahşap bir sandıkla bağlantılıydı. Bunlar farklı türden hikâyelerdi ve daha çok, okulda verilen ev ödevlerine benziyordu: Brötan-ya'daki dükalık sarayı, Northumberland Percylerinin İrlanda kolu, Pack'in taburuna Waterloo'da komuta etmiş ve hiç unutamadığı o beyaz, balmumumsu şeyin amcası olan birisi hakkındaki hikâyeler. Ve bütün bunlarla bağlantılı olarak soy sop armaları konusunda annesinin ona verdiği özel dersler vardı. Anneciği mutfak dolabından, Londra'da-

ki amcalarından biri tarafından boyanmış ve renklendirilmiş büyük karton tabakaları çekip çıkarırdı. Armalar konusunda açıklamalar yapar ve onun konuşma sırası gelince: “Bana bu kalkanın doğru bir betimini yap bakalım!” diyerek ona talimat verirdi. O da, ters dönmüş V şeklindeki rumuzları, yıldızsı figürleri, beş yapraklı figürleri, hilal biçimindeki şekilleri ve onların parıltılı benzerlerini söyleyerek, tıpkı çarpım tablosundaki sayıları söylüyormuş gibi, yanıt vermek zorunda kalırdı.

Evde kilisede öğrendiği on emrin üzerine ekstradan emirler öğrendi. Bunların birincisi “Güçlülere karşı korkusuz; zayıflara karşı alçak-gönüllü olacaksın”; ikincisiyse, “Yüksek ya da alt tabakadan, bütün kadınlara karşı bir şövalye gibi davranacaksın” idi. Kadınların daha önemli olduklarını hissediyordu; çünkü kadınlar doğrudan doğruya Anneciğiyle bağlantılıydı ve talepleri de pratik uygulanabilir şeylerdi. Arthur içinde bulunduğu koşulların ötesine bakmıyordu. Daireleri küçük, paraları kısıtlıydı; annesi aşırı çalışıyordu, babası sağı solu belli olmaz biriydi. Erken yaşlarda çocukluk antları içmişti ve bu antlardan asla sapmayacağını biliyordu: “Sen yaşlandığında, Anneciğim, kadife bir elbisen ve altın çerçeveli gözlüklerin olacak ve şömeninın yanı başında rahat rahat oturacaksın.” Arthur hikâyenin başlangıcını görebiliyordu –şimdi olduğu yeri– ve onun mutlu sonunu; şimdilik sadece orta bölüm eksikti.

En sevdiği yazar olan “Yüzbaşı” Mayne Reid’de ipuçları aradı. *Silahlı Muhafızlar: ya da Güney Meksika’da Bir Subayın Serüvenleri*’ne baktı. *Genç Gezginler*’i, *Savaş Takibi*’ni ve *Başsız Süvari*’yi okudu. Buffalolarla Kızılderililer şimdi kafasında, halka örme zırhlar giyen şövalyeler ve Pack’in taburunun piyadeleriyle karışıyordu. Mayne Reid’in kitapları arasında en sevdiği *Kafatası Avcıları: ya da Güney Meksika’daki Romantik Serüvenler*’di. Arthur henüz altın çerçeveli gözlüklerle kadife elbiselerin nasıl elde edileceğini bilmiyordu; ama bunun Meksika’ya tehlikeli bir yolculuk yapmayı gerektireceğinden kuşkulanıyordu.

George

Annesi onu haftada bir kez Büyükamca Compson’ı ziyaret etmeye götürür. Amca’nın yaşadığı yer uzak değildir; George’un geçmesine izin verilmeyen, granitten yapılma pek yüksek olmayan taşın arkasın-

dadır. Her hafta çiçek kabına taze su koyarlar. Great Wyrley yirmi altı yıl boyunca Compson Amca'nın din bölgesi olmuştur; şimdi amcanın bedeni kilise avlusunda yatıyorken ruhu cennettedir. Annesi bunları, kurumuş çiçek saplarını çekip çıkarıp bayatlamış suyu döker ve taze, diri çiçekleri yerine yerleştirirken açıklamaya girer. Bazen George'a da annesine taze suyu kaba koymaya yardım etmesi için izin verilir. Annesi ona aşırı yas tutmanın Hıristiyanlığa uygun bir şey olmadığını söyler ama George bunu anlamaz.

Büyükamca'nın cennete gidişinden sonra, onun yerini Baba almıştır. Bir yıl sonra Anne ile evlenmiş, ertesi yıl Büyükamca'nın din bölgesinin sorumluluğunu üstlenmiş ve ertesi yıl da George doğmuştur. Kendisine anlatılan hikâyeye budur ve hikâyeye, her şeyin olması gerektiği gibi, açık, doğru ve mutlu bir hikâyedir. Yaşamında sürekli varolan, ona harfleri öğreten, geceleyin yatarken onu öpen Anne vardır; sonra, yaşlılarla hastaları ziyaret ettiği için ya da vaazlarını yazdığı yahut vaz verdiği için çoğu kez evde bulunmayan Baba vardır. Papazevi, kilise, Anne'nin pazar günleri ders verdiği okul binası, bahçe, kedi, tavuklar, papazeviyle kilise arasında geçtikleri çayır ve kilise avlusu vardır. George'un dünyası budur ve o bunu iyi bilir.

Papazevinin içinde her şey sakindir. Dualar, kitaplar, tığ örme işleri vardır. Orada bağırılmazsınız, koşmazsınız, altınıza etmezsiniz. Ocak bazen gürültü yapar ama doğru dürüst tutmazsanız bıçaklarla çatallar da yapar; eve geldiğinde erkek kardeşi Horace da yapar. Ama bunlar hem huzur dolu hem de güvenilir bir dünyadaki istisnalardır. Papazevinin ötesindeki dünya George'a beklenmedik gürültüyle ve beklenmedik olaylarla dolu görünür. Dört yaşındayken, patikada gezintiye çıkarılır ve ona bir inek gösterilir. Onu ürküten hayvanın cüssesi değildir. Göz hizasında sallanıp duran şişmiş memeleri de ürkütmez; onu ürküten hayvancağızın sebepsiz yere çıkardığı ani ve boğuk böğürme sesidir. Ancak ve ancak hayvan çok huysuz bir anındaysa çıkmış olabilir bu ses. George hüngür hüngür ağlamaya başlar; bu arada babası da ineğe bir değnekle vurarak onu cezalandırır. Derken hayvan yana doğru döner, kuyruğunu kaldırır ve pisler. George; bu dışkılama edimi, dışkının çayırın üzerine düşerken çıkardığı garip şapırtılı sesle ve her şeyin bir anda denetiminden çıkmış olması karşısında, olduğu yerde mıhlanır kalır. Ama daha fazlasını düşünmeden, annesinin eli onu ötelere çeker.

George'u papazevi duvarının ötesindeki dünya konusunda kuşkuya düşüren şey, sadece inek –ya da at, koyun ve domuz gibi ineğin birçok

arkadaşı– değildir. Bu konuda duyup işittikleri de çoğunlukla onu kaygılandırır. Bu dünya yaşlı, hasta ve yoksul insanlarla doludur ve babasının eve döndüğünde takındığı tavırdan, sesini alçaltmasından anladığı kadarıyla, bütün bunlar kötü şeylerdir; maden ocağı dulları diye bir şeyden söz edilmektedir ki, George bunun ne olduğunu anlamaz. Duvarın ötesinde adi yalancı oğlanlar ve daha da kötüsü, su katılmamış yalancılar vardır. Çevrede Kömür Madeni denilen bir şey vardır ki, ocakta yanan kömür oradan gelir. Kömürü sevdiğinden emin değildir. Karıştırıldığında kokulu, tozlu ve gürültülüdür kömür; alevlerinden uzak durmanız söylenir size; aynı zamanda kömür, eve, deri başlıklar takmış ve onu sırtlarında taşıyan iriyarı ve kaba saba adamlar tarafından getirilir. Dış dünya kapı tokmağını çaldırıldığında, George genellikle yerinden zıplar. Her şey hesaba katıldığında, George burada, içeride, annesiyle, erkek kardeşi Horace’la, yeni doğan kız kardeşi Maud’la birlikte kalmayı yeğlerdi; ta ki cennete gidip orada Büyükamca Compton’la buluşacağı vakte değin bunu yeğlerdi. Ama buna izin verileceğinden kuşkusuz vardır onun.

Arthur

Her zaman hareket halindeydiler: Arthur on yaşına gelene kadar altı kez taşınmışlardı. Aile büyüdükçe daireler küçülmüş görünüyordu. Arthur’un dışında, ablası Annette, daha küçük kız kardeşleri Lottie ile Connie, küçük erkek kardeşi Innes ve daha sonra da, kız kardeşleri Ida’yla, Dodo olarak bilenen Julia vardı. Babaları çocuk peydahlama işinde başarılıydı –hayatta kalamayan iki çocuk daha vardı– ama onların rızkını sağlamada o kadar başarılı değildi. Babasının Anneciğine yaşlılığa uygun düşen konforlu bir yaşamı asla sağlayamayacağını erken yaşta kavraması Arthur’u bu konforlu yaşamı sağlama konusunda daha da azimli kıldı.

Babası –Brötanya Dükleri bir yana– sanatçı bir aileden geliyordu. Yeteneği ve kalpten gelen dindar bir yanı vardı; ama sinirleri son derece gergindi ve bünyesi de pek sağlam değildi. On dokuz yaşında Londra’dan Edinburgh’e gelmişti; İskoçya Bayındırlık İşleri Kurulu’nda yapı denetçi yardımcısı olmuş, çok erken yaşta, kibar olmakla birlikte, çoğunlukla gürültücü ve içkiye düşkün bir arkadaş topluluğu arasına balıklama dalmıştı. Bayındırlık İşleri Kurulu’nda ilerleme sağlayama-

mış, taşbaskı zanaatçıları olan George Waterman ve Oğulları firmasında da tutunamamıştı. Dolgun ve yumuşak bir sakalın arkasında yumuşak bir çehre taşıyan, nazik bir başarısızlık timsaliydi; görev denilen şeyle başı hoş değildi ve yaşamdaki yolunu yitirmişti.

Asla ne şiddet doluydu ne de saldırganı; duygusal, eli açık ve kendine acıyan türden bir ayyaştı. Eve çoğu kez, paralarının ödenmesindeki ısrarları çocukları uyandıran arabacılar tarafından, salyaları sakalına akmış bir halde getirilirdi; ertesi sabah saatlarca ağlaya sızlaya, bu kadar gönülden sevdiği yakınlarına bakamadığına esef eder dururdu. Arthur'u, babasının çöküşünün yeni bir aşamasına tanıklık etmesin diye uzaklara gönderdiler bir yıl; ama bir erkeğin ne olabileceği ya da ne olması gerektiği konusunda artan anlama yetisini destekleyecek yeterince şey görmüştü. Annesinin anlattığı şövalye masalları ve romanslarda, ayyaş resimlemecilere çok az yer vardı.

Arthur'un babası suluboya resimler yapıyor ve yapıtlarını satarak ek bir gelir sağlama amacını güdüyordu. Ne var ki, eli açık mizacı buna sürekli olarak engel oluşturunuyordu; resimlerini önüne gelene dağıtıyor ya da en iyi olasılıkla, onlar için birkaç kuruş kabul ediyordu. İşlediği konular haşin ve ürkünç olabiliyor, çoğu kez de onun doğal mizacına tanıklık ediyordu. Ama resmini yapmaktan en çok hoşlandığı ve bu sayede en çok anımsandığı şeyler, perilerdi.

George

George köy okuluna gönderilir. Tahta gibi sert kolalı bir okul yakalığıyla yakanın düğmesini gizlemek üzere gevşek bir papyon takar, üzerine de düğmeleri tam papyonun altına kadar iliklenen bir yelekle yaka dökümü çok yüksek, neredeyse omuzlarına paralel olan bir ceket giyer. Öteki oğlanlar bu kadar düzgün giyimli değildir: Bazıları kaba saba, evde örülmüş kazaklar ya da ağabeylerinden kalma, üzerlerine iyi oturmayan ceketler giyerler. Birkaçının kolalı yakası vardır; sadece Harry Charlesworth, George gibi papyon takar.

Annesi ona harfleri, babasıysa basit toplama çıkarma işlemlerini öğretmiştir. İlk hafta boyunca kendini sınıfın arkasında oturmuş bulur. Cuma günü sınavdan geçirilip zekâ düzeylerine göre yeniden gruplara ayrılacaklardır: Akıllı oğlanlar ön sıralarda, aptal oğlanlar arkada otururlar; ilerlemenin ödülü kendini öğretmene, öğretmenin kürsüsüne,